

Datum

2023-07-30

Vår referens

Linda Gustavsson

Verksamhetscontroller

linda.gustavsson2@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022 samt Malmö stads kostnader för hemlöshet STK-2023-618

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden genomför årligen en kartläggning av hemlösheten i Malmö stad. Hemlöshetskartläggningen 2022 visar att hemlösheten bland både vuxna och barn fortsätter att minska. Antalet vuxna i hemlöshet har i jämförelse med föregående år minskat från 1 897 till 1 381, och antalet barn har minskat från 675 till 401. Minskningen beror till stor del på ett minskat antal hushåll som bor i lägenheter med kommunala andrahandskontrakt.

Rapporten Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022 visar att de direkta kostnaderna för boenden minskat under perioden 2018–2022, från 567 000 000 kronor till 262 000 000 kronor. Nedbrutet på boendeform framgår att kostnaderna för alla tre boendeformer lägenhet, dygnsboende samt hotell, vandrarhem eller liknande minskat.

Även om årets kartläggning visar att hemlösheten fortsätter att minska finns det fortfarande ett stort antal vuxna och barn som lever i hemlöshet i Malmö. Stadskontoret bedömer att stadens samlade arbete med att motverka och minska hemlöshet även fortsättningsvis är ett viktigt område, då det har stor betydelse ur såväl ett socialt som ekonomiskt perspektiv.

Förslaget är att kommunstyrelsen godkänner redovisningen av Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022 samt Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022 och lägger rapporterna till handlingarna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022 och lägger rapporten till handlingarna.
2. Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022 och lägger rapporten till handlingarna.

Beslutsunderlag

- Rapport - Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 230330 § 90 med Särskilt yttrande (M) och (SD)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 230807 Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022

samt Malmö stads kostnader för hemlöshet

- Rapport - Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-08-07

Kommunstyrelsen 2023-08-16

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden genomför årligen en kartläggning av hemlösheten i Malmö stad. Kartläggningen är ett underlag för planering och ett instrument för uppföljning av hemlöshetsarbetet i Malmö stad. Rapporten bifogas i sin helhet till ärendet.

I december 2022 fattade kommunstyrelsen beslut om att uppdra åt stadskontoret att rapportera kostnader för hemlöshet enligt den tidsplan som beskrevs i ärendet Vidare åiterrapportering av åtgärder och aktiviteter utifrån revisorskollegiets granskning av hemlöshetsarbetet 2018 (STK-2022-630). Av ärendet framgick bland annat att uppföljning av kostnader för hemlöshet bör redovisas i en rapport till kommunstyrelsen vartannat år. Av ärendet framgick vidare att rapportering av kostnader för hemlöshet och behandling av arbetsmarknads- och socialnämndens kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa bör ske i samma ärende. Rapporten Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022 bifogas i sin helhet till ärendet.

Hemlöshetskartläggningen 2022

Bakgrund

I maj 2021 beslutade arbetsmarknads- och socialnämnden att hemlöshetskartläggningen ska göras enligt Socialstyrelsens senaste definition av hemlöshet från år 2017. Tidigare användes Socialstyrelsens definition av hemlöshet från år 1999. Det som skiljer definitionerna åt är i huvudsak att även personer och hushåll som bor i så kallade långsiktiga boendelösningar räknas som hemlösa i den senaste definitionen. Med långsiktiga boendelösningar menas lägenheter av olika slag som kommuner hyr ut med kommunala andrahandskontrakt och där särskilda villkor gäller. Det finns i övrigt några mindre skillnader mellan definitionerna men arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer trots det att det är möjligt att göra jämförelser med tidigare års kartläggningar och att dessa är rimligt tillförlitliga.

Hemlöshetskartläggningen 2022 genomfördes i början av oktober 2022. Liksom tidigare år fyllde handläggarna inom socialtjänsten i en blankett för varje kvinna och man som befann sig i hemlöshet. Det är enbart personer som är kända av socialtjänsten som omfattas av kartläggningen.

Kartläggningen i korthet

Hemlöshetskartläggningen 2022 visar att hemlösheten bland både vuxna och barn fortsätter att minska. Antalet vuxna i hemlöshet har i jämförelse med föregående år minskat från 1897 till 1381 och antalet barn har minskat från 675 till 401. Minskningen beror till stor del på ett minskat antal hushåll som bor i lägenheter med kommunala andrahandskontrakt.

Antalet personer i så kallad strukturell hemlöshet ökade under en lång följd av år, men har minskat de fyra senaste åren. Strukturell hemlöshet beror i allmänhet på bostadsbrist för hushåll med låg betalningsförmåga och svag förankring på bostads- och arbetsmarknaden. Minskningen av den strukturella hemlösheten under de senaste åren bedöms enligt arbetsmarknads- och socialnämnden ha flera orsaker: hemlöshetsattsningen med bland annat bostadsrådgivningen och fler socialsekreterare som kan ge stöd och hjälp, ett minskat antal hushåll med försörjningsstöd, ett högt bostadsbyggande, minskat mottagande av nyanlända till Malmö samt att många av de barnfamiljer som kom till Malmö under den så kallade flyktingkrisen har uppnått lång kötid och kunnat få lägenhet via Boplats Syd. Införandet av en ny vägledning för bistånd till boende och ett nytt arbetssätt bedöms också ha påverkat utvecklingen.

Under de senaste drygt tio åren har antalet personer i social hemlöshet inte förändrats i någon större omfattning trots att Malmös befolkning ökat med drygt 50 000 personer. Social hemlöshet kan exempelvis bero på problematik i form av missbruk och/eller psykisk ohälsa. Vid hemlöshetskartläggningen 2010 uppgick antalet personer i social hemlöshet till 540 personer, 2021 var samma siffra 579 personer och 2022 uppgick antalet till 512 personer.

Vid hemlöshetskartläggningen 2022 befann sig sammanlagt 81 barn i hemlöshet på grund av våld i familjen. Det innebär att 20 procent av alla hemlösa barn befann sig i hemlöshet med anledning av våld. Det kan vara svårt för dessa familjer att ta emot insatser för att bearbeta sina erfarenheter av våld eftersom ett stadigvarande hem ofta är en förutsättning för att insatserna ska kunna genomföras. Arbetsmarknads- och socialnämnden har 2023 ansökt om statsbidrag hos Socialstyrelsen för att förbättra arbetet med våldsutsatta kvinnor genom att ge stöd som leder till långsiktiga och stabila boendelösningar efter tiden i ett skyddat boende.

För tredje året i rad har nämnden gjort en uppföljning av barnfamiljer i hemlöshet som under året avslutat en boendeinsats och inte återvänt till socialtjänsten på grund av förnyat behov av bistånd till boende. Uppföljningen visar att 196 barnfamiljer omfattas och att majoriteten (60 procent) har behov av bistånd till boende kortare tid än fyra månader. Uppföljningen visar även att de flesta familjer finns kvar i Malmö efter avslutat bistånd och att drygt 60 barnfamiljer flyttade till en lägenhet med förstahandskontrakt. Av de 196 barnfamiljerna bodde 73 på ett skyddat boende på grund av våld i nära relation. Uppföljningen visar att 42 procent flyttade från ett skyddat boende till en bostad med första- eller andrahandskontrakt, ofta i en annan kommun än Malmö.

Arbetsmarknads- och socialnämnden arbetar med olika insatser för att förebygga hemlöshet, exempelvis det vräkningsförebyggande arbetet som bedrivs genom samarbete med bland annat Kronofogdemyndigheten och hyresvärdarna. Under 2022 har antalet barn som berörs av vräkning minskat från 50 till 31.

Trots att hemlösheten sjunkit på senare år finns det fortfarande ett stort antal hemlösa personer i Malmö. Enligt arbetsmarknads- och socialnämnden behöver Malmö stad arbeta kortsiktigt för att lösa de akuta behoven och mer långsiktigt för att säkra den framtida bostadsförsörjningen för stadens invånare. Arbetsmarknads- och socialnämndens ansvar är i huvudsak den sociala hemlösheten. Nämnden bedömer att den sociala hemlösheten till stor del går att komma till rätta med genom nämndens insatser, samarbete med funktionsstödsnämnden och hälsa- vård- och omsorgsnämnden samt genom de lägenhetsresurser som hyresvärdarna tillhandahåller genom tekniska nämnden. För att möta den övriga hemlösheten krävs enligt arbetsmarknads- och socialnämnden ett ökat fokus på att människor kommer i egen försörjning, tätt samarbete mellan

nämnder och bolag i Malmö samt att stadens arbete med bostadsförsörjning underlättar för hushåll med en svag position på bostadsmarknaden att få en bostad. Enligt nämnden har MKB Fastighets AB en särskilt viktig roll för en socialt hållbar bostadsmarknad.

Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022

Rapporten visar att de direkta kostnaderna för boenden minskat under perioden 2018–2022, från 567 000 000 kronor till 262 000 000 kronor. Nedbrutet på boendeform framgår att kostnaderna för alla tre boendeformer lägenhet, dygnsboende samt hotell, vandrarhem eller liknande minskat. Störst minskning återfinns avseende den sistnämnda boendeformen, från 161 mnkr till 1 mnkr. För 2022 har även en bedömning av indirekta kostnader för hemlösheten gjorts. Dessa återfinns huvudsakligen inom arbetsmarknads- och socialnämnden i form av myndighets-, administrations- och tillsynskostnader samt kostnader för förebyggande åtgärder. Indirekta kostnader finns i mindre utsträckning hos servicenämnden och MKB Fastighets AB, dessa kostnader utgörs till största delen av förebyggande kostnader. Utöver direkta och indirekta kostnader hos ansvariga nämnder och bolag kan det förekomma samhällsekonomiska kostnader, till exempel i form av kostnader inom andra kommunala verksamhetsområden och hos andra myndigheter.

I arbetsmarknads- och socialnämndens ekonomiska prognos för 2023 beskrivs effekten av att insatserna arbetskooperativ och korttidsboende under 2022 kategoriserades om eftersom insatserna huvudsakligen är vårdinsatser snarare än boendeinsatser. Eftersom insatserna inte var egna insatsformer i nämndens verksamhetssystem är möjligheterna att justera statistik retroaktivt begränsade. Nämnden bedömer att i de direkta hemlöshetskostnaderna för 2021 ingår cirka 27 mnkr för dessa båda insatser.

Vidare prognostiserar arbetsmarknads- och socialnämnden att de direkta hemlöshetskostnaderna kommer att öka 2023. Detta dels till följd av uppstarten av akutboende i egen regi till följd av brist på anbud vid upphandling, dels på grund av ökat antal boendedygn till följd av våld i nära relation och för personer som vill komma från en kriminell livsstil. Sammantaget innebär dessa bedömningar att det finns en ökande trend avseende direkta hemlöshetskostnader under perioden 2021–2023.

Stadskontorets bedömning

Årets hemlöshetskartläggning visar att hemlösheten fortsätter att minska bland både vuxna och barn, dock finns fortfarande ett stort antal personer som lever i hemlöshet i Malmö. Kartläggningen visar exempelvis att över 400 barn befinner sig i hemlöshet varav cirka 20 procent på grund av våld i hemmet.

Stadskontoret bedömer att stadens samlade arbete med att motverka och minska hemlöshet även fortsättningsvis är ett viktigt område, då det har stor betydelse ur såväl ett socialt som ekonomiskt perspektiv. Det är av vikt att arbetsmarknads- och socialnämnden fortsatt följer hemlösheten bland vuxna och barn samt kostnaderna för hemlöshet och analyserar utvecklingen i samband med nämndens ordinarie rapporteringstillfällen.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att kommunstyrelsen godkänner redovisningen av Kartläggning av hemlöshet och insatser för hemlösa 2022 samt Malmö stads kostnader för hemlöshet 2022 och lägger rapporterna till handlingarna.

Ansvariga

Anna Westerling Ekonomidirektör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör